

toch al te die de roep-
pt ons, want
et Christelijk
eren te ont-
noeten ant-
kunnen niet,
onderwijzers
geven.»

K leven.

derdijd pre-
n grucht-
critiek der
f meer als
jongeren»,
kelijk leven
redikant in
tik voort-
reformeerd
een breede
Kerkelijke
ingen over
de Kerk
en alleen in
eriken naar
ar ook wat
en welke
angewend.
aarvoor de
e mogen dit
Indisch
het vader-
eizer critiek
omdat de
r eenzijdig
ken in het
ers beziet
rand door
, en deze
n. In meer
erland is
end tegen
baat dit,
di slechts
de zaken
en organen
We kun-
en, aan de
dergelijke
te zeggen
elijk leven
aamleving
in Indië
er niet
vreezen;
we na-
ers blijk-
erden in
toestand
in andere,
ooren te
is is niet
op rustige
eigenaar-
en in ons
en scha-
te partij-
heeft
at in ons
daarvoor
niet de
sties ke-
che Ker-

in hoofde
Kerkblad
oven we,
lan goed
niet weg,
een blik
ut dezer
In zijn
had Da-
rztichtig-
de even-
onserva-
tiedoen
van de
oien en
verlaten.
ilde hij
n. Veel
noemde
pen oeg
nst der
vinden.
was de
rochure
God aan
ame Dr.
t waren
n voor al
n" van
s weinig
artelijke

aar wat
on van
s, maar
zijdiger
beden-
dikanten
s, verre
thische
o dog-
r veel
critiek
k, om-
atisch-
oopen,
metter-
bieden
is volk
ar zulk
hen er
erden
gingen
alders
dat in
an zou
udige,
alleren
erfor-
it van
s. Zoo

was men van de belijdenis overgeleden
op het terrein der filosofie en toen
onder de heerschappij gekonken van het
Hegeliaansche gemodelleerde praat-systeem
van het Neo-Calvinisme, gelijk het gecon-
strueerd is door Dr. A. Kuyper Senior.
Aankankelijk werkte dit denksysteem wel
bezielend, maar bij de epigonen is dit
ontaard in stelselzucht. Ze missen open-
heid van blik, wijl alles bezien wordt van
uit de filosofische principia van dit
Neo-Calvinistisch denksysteem. Zelfs zou
het thans zoo ver zijn gekomen, dat ieder,
die dit philantropisch-wetenschappelijk stel-
sel van het Neo-Calvinisme, dat op Hegeli-
aansche stramien gebouwd is, niet
wettigen kan, ook al is hij van ganser
harte de Gereformeerde belijdenis toege-
daan, geen eervolle, geen rijke plaats in het
midden onder Kerken zou hebben en daar
alleen maar geduld zou worden."

Wat Dr. Aalders onder dit Hegeliaansche
stramien verstaat, blijkt uit een noot onder
een volgand artikel, waar hij zegt, dat dit
intellectualisme zou leeren, dat het leven
van zelf zou voortvloeien uit of meegebracht
worden door de leer. Dat toch, zegt hij, is
de fout der Hegeliaansche speculatie. En
daarin bestaat voor de Gereformeerden het
gevaar, als zij te eenzijdig nadruk leggen
op de leer.

Nu behoeft het wel geen betoog, dat
deze geheele voorstelling van ons kerkelijk
leven onwaar is. Indien het intellectualisme
daarin bestaat, dat men meent, dat het
leven van zelf zou voortvloeien uit de leer,
dan is er wel niemand, die in onze Kerken
intellectualist is. En indien dit de Hegeli-
aansche filosofie is, dan is het nog
dwazer te beweren, dat het denksysteem
van het Neo-Calvinisme door Dr. A. Kuyper
Sr. op Hegeliaansche stramien is gebouwd",
want niemand heeft juist krasser dan hij
op den voorgrond gesteld, dat de weder-
geboorte door de werking des Heiligen
Geestes en niet door de leer tot stand
komt. En dat iemand, die in onze Kerken
niet aan dit intellectualistische denksysteem
onvoorwaardelijk vasthoudt, hoe trouw hij
ook aan de Gereformeerde belijdenis is,
alleen maar geduld zou worden, is, we
willen gaarne parlementair blijven, een on-
ware voorstelling.

Wanneer men zulk een critiek op ons
kerkelijk leven leest, dan is men geneigd,
zoals eens Prof. Grosheide het tot deze
jongeren zeide, ook aan Dr. Aalders toe
te roepen: herzie u zelve. Critiek ook op
ons kerkelijk leven is uitnemend. De
ecclesia reformata in semper reformanda.
Maar de eerste eisch, die aan zulk een critiek
gesteld mag worden, is toch wel, dat zij dan
ook een juist blik op het kerkelijk leven
heeft en niet eenzijdig alleen maar van één
zijde gevaar ziet. En we vreezen, dat
Dr. Aalders, om in zijn eigen taal te spre-
ken, „voegkleppen" heeft, waardoor hij
alleen in één richting het gevaar kan zien.

Dat het intellectualisme, of wil men liever
het starre dogmatisme of de leerheiligheid,
zoals het volk zegt, een gevaar is waar-
aan inzonderheid onze Gereformeerde Ker-
ken blootstaan, ontkennen we niet. Daar-
tegen ons te waarschuwen is altoos plicht.
Maar wie meent, dat vooral in onze dagen
dit gevaar onze Kerken bedreigt, kent onze
Kerken niet. Het gevaar is veel meer omge-
keerd, dat de vastigheid van onze belijde-
nis en zelfs van het Woord Gods zal wor-
den losgelaten om plaats te maken voor
het drijfzand van subjectieve gevoelens.

Volkomen terecht merkt dan ook Prof.
Bouwman, die evenzeer op dit artikel van
Dr. Aalders critiek oefende in de *Bazuin*,
aan het slot op:

Stelselzucht is dunkt ons de toonaangevende
richting niet. Er loopen wij gevaar voor de
uitwisseling van de vaste lijnen.

Al beving ons wel eens de vrees, dat velen
meeden genoeg te hebben aan de leer der kerk
en de uitwendige aanhoorbaarheid tot de verbonds-
gemeente, in den laatste tijd komt de strooming
meer naar voren om datgene, wat men geloof,
te ervaren en te beleven. Dit is heerlijk. Het
mystiek en het praktische element mag niet
ontbreken. Wij hebben naast de leer ook noodig
de beleving der leer, naast het belijden ook
de wandel der godzaligheid. Als nu maar de evenaar
niet overslaat in de richting van het ervaren.
Een harmonisch christendom schijnt zoo moe-
lijk te zijn.

Laat er dan niet zijn een stelselzucht, geen
dor verstandsgeloof, maar een levend geloof, dat
uit Christus levend, voor hem wenscht te strij-
den. Dan zal het der kerk en den geloovigen
wel gaan.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

Dr. V. HEPP, *DE ANTICHRIST*. J. H. Kok—1919
—Kampen.

Het was in 1914 dat de auteur van dit boek
zich aan onze *Vrije Universiteit* den Theo-
logischen doctoraat verwierf met een dissertatie
over *HET TESTIMONIUM SPIRITUS SANCTI*, als
testimonium generale.

De dissertatie bewoog zich op wijsgeerig
gebied en wel op dat deel der wijsbegeerte
hetwelk, sedert KANT, met de daarin te beant-
woorden vragen: „hoe ontstaat de kennis?" en
„waaraan dank ik mijn zekerheid?" nog vóór
den dorpel van den tempel zelf ligt.

Met dit proefschrift gaf de jeugdige geleerde
blijk van meer dan gewone bekwaamheid voor
de behandeling van wijsgeerige problemen en
daarmee tevens belofte voor wetenschappelijke
beoefening van de Theologie als wetenschap.

De leuwer is hem niet, wat anderen vaak
overkomt, tot slaapbol geworden.

„Drukke praxis heeft hem niet verhindert
zich aan de studie te wijden.

Zijn verhandeling van *HET TESTIMONIUM
SPIRITUS SANCTI*, als testimonium speciale, die
zich op het gebied der Theologie beweegt, ligt
reeds sedert lang in manuscript en „persiflage"
gereed. Slechts de tijdsomstandigheden, sedert
het uitbreken van den wereldoorlog in de tweede
half van 1914, voor het in druk-vastleggen van
zuiver wetenschappelijke werken min gunstig
geworden, hebben tot dusver de publicatie ver-
hindert.

Wie echter, gelijk Dr. HEPP, de vrij zelfzame
kunst verstaat, als wetenschappelijk theoloog,
de resultaten van zijn onderzoek ook in populair
vorm te gieten, heeft, bij de coincidentie van
ons ophelogenen belust volk en het mercantiele
belang van de heeren uitgever, zelfs in dezen
tijd, op 'u in de wereld presenteren van zijn
papierend kind nog wel kans.

Zulk een boek nu is HEPP'S *DE ANTICHRIST*.
Door de goede zorgen van den onlangs jubi-
leerenden heer KOK, is de typographische be-
werking en ook de band, (deze Uitgever had
de beleefdheid ons een ygebonden exemplaar
toe te zenden), mooi in harmonie met het
onderwerp.

Maar nu de inhoud.

Dit is gelijk ik hem zooveel karakteriseerde.
Het boek is ontstaan uit een lezing over den
Antichrist, gedurende de laatste winters op ver-
schillende plaatsen gehouden.

De schrijver zelf dient het aan als „niet in
de eerste plaats voor wetenschappelijk geïnte-
resseerden, maar voor een publiek van uiteen-
lopende ontwikkeling." Hij stelde er zich echter
bij voor „de wetenschappelijke vraagstukken,
welke zich uiteraard op (zijn) weg voordoen,
niet angstvallig te mijden, maar op populair
wijze uiteen te zetten." En dit doel dat hij zich
stelde, is dunkt mij bereikt.

Wie met eenige kennis van de zoo philoso-
phische, theologische en zelfs belletristische
literatuur, welke met het onderwerp in verband
staat, de niet minder dan 260 Aanteekeningen
niet al te vluchtig doortziet, zal verbied hebben
voor het wetenschappelijk apparaat, dat de auteur
bijgebracht, alvorens zijn lezing te schrijven,
zijn boek op te stellen.

En als ge nu het boek leest, dan speurt ge
al terstond, dat dit apparaat niet maar „hijge-
bracht", doch ook verwerkt is. Dr. HEPP's
methode van werken, ook op ander gebied,
toch is, om het bekende adagium van Bacon
te gebruiken, niet die van de spin, noch die
van de mier, maar die van de bij. Zij is niet
maar uit-eigen-bewustzijn deduceren, noch aan-
slepen van stof, maar de alleszins gewenschte
verbinding van inductie en deductie; van nauw-
keurige en veelzijdige waarneming en geschouwd
denken over de dus verkregen stof. Een denken,
beheerscht door de Gereformeerde beginselen.

En al is het nu ook, dat Dr. HEPP de onder-
stelling waagt, dat „de eenvoudige lezer wel
eens een bladzijde onbegrepen zal moeten over-
slepen", — een onderstelling, die ook mij, na
lezing van zijn boek, niet al te gewaagd voor-
komt — toch behoef hij allerminst beducht te
wezen, dat ook zulk een lezer niet in grove
onttrekken het beeld van den Antichrist voor
zich zou zien.

En daar is het dan toch maar om te doen.
Om te doen in dezen geweligen tijd.

Want, wel geeft de Schrijver toe, dat er zich
factoren doen gelden, die de periode van den
Antichrist, van den „vrijen Christus", van den
tegenstander van den Christus, „nog veraf doen
schijnen". Maar terecht zegt hij, dat men toch
niet moet vergeten „hoe de wereld in de laatste
vijf jaren sterker verandering heeft ondergaan
dan bij normale ontwikkeling in een halve eeuw",
en dat alzo de Antichrist ook wel binnen
afzienbare tijd zijn trotschen voet op het
wereldtooneel zou kunnen zetten.

Ik kan den Schrijver dan ook geen ongelijk
geven wanneer hij ontent zijn onder het aspect
van de „Voleinding" beziet.

En dus bezie, treedt voor ons Schriftgeleuvigen
dan zeker het sombere beeld van den Anti-
christ te voorschijn.

Het beeld van den Antichrist en wel als
toekomstpersoon.

Dr. HEPP wijst er toch op hoe men, in den
loop der eeuwen, zich den Antichrist op vijfderlei
wijze heeft gedacht en wel als toekomstpersoon,
als groepspersoon (niet pseudom), als richting,
als persoon in het verleden en als mythologische
figuur (p. 150).

Hij toont dan aan, waarom de laatste twee
voorstellingen voor ons Gereformeerden niet
toelaatbaar zijn. Met de tweede, de gangbare in den
tijd der Reformatie, kan hij zich, en ik ben 't hier
goed met hem eens, evenmin verenigen. Hij
noemt het gelukkig, en ik zeg het hem na, dat
de voorstelling, als zou het pseudom de Anti-
christ wezen, „in de Drie Formulieren van
Eenigheid der Gereformeerde Kerken in Neder-
land geen plaats heeft bekomen, zoodat de
verplichting om te dezer zake een graven in
te dienen, ons bespaard blijft" (p. 139).

En hoewel men ook, wijl er een Antichristen-
dom is, aan een richting kan denken, waartegen
wij Gereformeerden „de hulp van het Rooms-
Catholicisme niet versmaaden" (p. 152), toch
zullen al deze richtingen, deze Antichristen-
den, zoodat de Apostel JOHANNES zegt,
— eens op den Antichrist bij uitsluitendheid
als toekomstpersoon uitloopen.

Om den anti-christelijken tijdgeest, in verband
met de waanzinnige NIETZSCHE-verreering ook
van sommige onzer tijd- en landgenooten te doen
kennen, was het een pakkende greep van den
auteur, dat hij, in zijn INLEIDING, het „demoni-
sche" boek van den moraalontkenner en
zielszieken NIETZSCHE, diens ANTICHRIST, ter
sprake bracht en er een exposé van gaf.

Ter oriëntering voor onze lezers zij hier
de korte inhoud van Dr. HEPP'S ANTICHRIST,
vermeld.

De eerste twee hoofdstukken gaan over de
gegevens der Schrift omtrent den Antichrist en
de voorstellingen die men zich, op grond van
die gegevens, terecht of ook ten onrechte ge-
maakt heeft.

Op dit inductief en kritisch deel, volgt dan
een synthetisch deel in 13 hoofdstukken, waarin
de Schriftuurlijke gegevens tot een geheel zijn
verwerkt en wel: h. 3. De Antichrist als toe-
komstig persoon; h. 4. Zijn voorlooper; h. 5.
Zijn type; h. 6. Zijn wederhoor; h. 7. Zijn
tijd. In de h. 8—15 vindt men achtereenvolgens
het leven en het rijds van den Antichrist ge-
teekend, wordt de godsdienst van den Antichrist
en zijn antihese met het Christelijk leven ge-
schetst, worden zijn woorden, zijn invloed op
het sociale leven en zijn einde besproken.

Het boek geeft een BEXLUT, waarin op on-
weerlegbare gronden worden aangetoond, hoe
de geest van den Antichrist, waartegen Johannes
waarschuwt, binnen de Kerk, binnen de Chris-
teheid zelf rondwaart.

Het boek van Dr. HEPP voorziet met zijn
beelding van den Antichrist als toekomstpersoon
voor ons in een behoefte.

Het zonderlinge geval had zich voorgedaan,
dat eerder dan van rechtzinnige zijde, door
Vrijzinnigen en Vrijdenkers op den Antichrist,
in onze tijd, de aandacht was gevestigd.

En al is ook in Dr. KUYPER'S artikelen over
de VOLEINDING op verschillende plaatsen van
den Antichrist gehandeld, een uitvoerige syste-

matische uiteenzetting, speciaal op dit punt, zat
bij die studie als motief niet voor.

De auteur wil met zijn boek niet alleen zulk
een uiteenzetting geven, maar ook hen tot
nadenken nopen, die de profetie van den
Antichrist nog niet in haar bitteren ernst tot
zich lieten doorwerken.

G.

Uit de Pers.

Onder het opschrift „Klaarheid gewenscht"
sta we in *De Waarheidsvriend*:

De Minister van Oorlog heeft bij Legerorder de
instructie vastgesteld onderscheidenlijk voor den
legerpredikant in algemeenen dienst, den hoofd-
aalmoezenier, de legerpredikanten en de aalmoe-
zeniers.

Bij vergelijking van de instructie van de leger-
predikanten met die van de aalmoezeniers valt het
al dadelijk op, dat er verschil gemaakt wordt tus-
schen beide categorieën van personen inzake de
plaats, welke zij bij de vervulling van hunne taak
zullen innemen.

De legerpredikanten zullen geheel los komen te
staan van de Kerk, waartoe zij behooren, zij mogen
geen ambtelijke betrekking hebben, zij zullen
kerkelijke gemeente hebben, terwijl de aalmoeze-
niers aan de R. K. Kerk verbonden en aan hun
kerkelijke overheid ondergeschikt blijven.

In hoeverre de regering het zal kunnen verde-
digen, dat de verantwoordelijkheid voor den dienst
der aalmoezeniers half om half zal komen aan den
Minister van Oorlog en de bisschoppen, laten wij
op dit oogenblik buiten bespreking. Door ons
Protestanten moet het toegejuicht worden, dat
althans de legerpredikanten niet het ambtelijke
werk van de Kerk zullen verrichten.

Toch luiden de instructie van de legerpredi-
kanten op heel wat punten nog onduidelijk, en
zien wij in hetgeen de Minister omtrent het insti-
tuut der legerpredikanten bepaalt, dat lichaam
zoude behoort, niet als een overheidsinstelling
in te gezet.

In punt I van de instructie gaat het goed.
Er zal een Raad van Legerpredikanten zijn
(waaronder de naam behouden), waarvan de leger-
predikant in algemeenen dienst de voorzitter is
en de andere legerpredikanten lid zijn.

De legerpredikant in algemeenen dienst is dus
de chef, de andere predikanten zijn dus de onder-
geschikten. De legerpredikanten zullen aan den
voorzitter verantwoordelijk zijn. De verloven voor
de legerpredikanten worden door den chef verleend.
Alles dus zooals het in het gewone ambtelijke leven
toegaat.

De predikant komt echter weer naar voren bij de
bepaling, dat deze in zijn gewest de buiten de rechte-
streeksche bemoeienis der Protestantische Kerkge-
meenschappen vallende godsdienstige belangen van
de Protestantische militairen behartigen zal, met
dien verstande, dat zijn arbeid, voor zoover deze
verzamelde militairen betreft, steeds een godsdien-
st-liturgisch karakter zal hebben te dragen. Hier
heeft men dus niet den ambenaar op het oog.

Evenmin kan dit gezegd worden van een ander
voorschrift in de instructie, waarbij gezegd wordt,
dat de legerpredikant gerechtigd is bezwaren of
meningen te uiten, geresen ten aanzien van de uit-
voering zijner waardigheid, aan den Minister van
Oorlog kenbaar te maken.

Ook hier treedt de ambenaar op den achtergrond
en de predikant naar voren.

Uit de geheele instructie blijkt overduidelijk, dat
de regering nog niet goed den weg met het nieu-
we instituut der legerpredikanten weet.

En toch zal hier klaar moeten uitgesproken wor-
den hoe het instituut te beschouwen is.

Naar aanleiding van wat van „Gereformeerde
zijde" in de *N. Rot. Cr.* over de zaak-Nelken-
bosch is geschreven, en de verdachtsmakingen
in dat artikel voorkomend, zond Prof. Hoog
aan de redactie van genoemd blad het volgend
schrijven in, dat ook werd opgenomen:

Tot tweemaal toe kwam in deze week in uw
blad onder „Kerkelieus" een schrijven voor van
„gereformeerde zijde" over bovengenoemde zaak.
Beleefd verzoek ik u ter informatie van uw lezers
tegenover de in deze stukken gegeven voorstelling
het volgende te mogen mededeelen.

1. Gelijk in het rapport der commissie van
advies — dat ook volgens Da. N. zeer juist het
verhandelde weergeeft — wordt medegedeeld (maar
door uw insinuerend geheel over het hoofd schijn-
geen te zijn), hebben de besprekingen op goeden
toestand plaats gehad. Da. N. zal de eerste zijn, om
te erkennen, dat de commissie van advies hem
niet „geroepen", maar integendeel ernstig getracht
heeft te voldoen aan haar opdracht, „Da. N. zoo
mogelijk voor onze kerken te behouden, en dat
ze dit deed, naar zijn eigen verklaring, op een
wijze, die hem sympathiek was.

2. Het spreekt van zelf, dat de commissie van
advies, anders dan de geduceerden van de classe
Middelburg, deze zaak behandelde. Eerst gerui-
men tijd nadat het rapport van genoemde depu-
teerden verschenen was, publiceerde Da. N. zijn
„De Grond des geloofs". Maar de commissie van advies
kan bidden, nadat dit geschrift, waarin Da. N.
rekenplicht geeft van zijn gevoelen, gepubliceerd
was.

3. Het is niet voor de hand, dat de com-
missie van advies in deze brochure haar uitgang-
punt koos? Niet voor de hand ook, dat ze enkele
door de classe behandelde punten rusten liet, onder
meer, omdat haar reeds uit wat wel besproken
werd tot haar leedwezen bleek, dat Da. N. niet in
overeenstemming is met die artikelen onzer Gere-
formeerde Belijdenis, die over de H. Schrift handelen?

3. Met verantwoordelijkheid wijks ik af de insinuatie,
dat de commissie van Da. N. het recht zou hebben
betwist, zich te beroepen op gereformeerde theolo-
gen, wier insinuaties met de zijne overeenkomen of
deze naderen. Maar zij stelde tegenover het beroep
op Dr. Kuyper het aan de gehele theologische
wereld in ons vaderland bekende feit, dat zijn le-
vensarbeid heeft bestaan in het opkomen voor het
gezag der Heilige Schrift, zoodat dit gezag door de
gereformeerde kerken verstaan werd en wordt.

4. Eveneens wijks ik met verantwoordelijkheid af de
insinuatie, dat de commissie van advies haar con-
clusie stelde, omdat „men da. N. lastig begon te
vinden en dat men daarom op de een of andere
wijze van hem af wilde". Alleen en uitsluitend
omdat, naar het oordeel der commissie, da. N. in
strijd is met de gereformeerde belijdenis, heeft zij
deze conclusie gesteld. Zij liet zich niet leiden door
partijgeheug en vooringenomenheid, noch
„door de vooropgezette bedoeling om da. N. tot
zwijgen te brengen of hem er uit te zetten", maar
heeft getracht een rechtvaardig oordeel te vellen.

5. Da. N. meent nog te staan op den bodem
der gereformeerde belijdenis en ziet in zijn gevoelen
slechts een verschil van accent. Ook met het be-
wijzen naar verschillende uitspraken in de dogma-
tiek van Dr. H. Bavinck poogde de commissie van
advies Da. N. te overtuigen dat hij zich vergiste.
Zoo is nog mijn opinie. En wanneer Da. N. zich
de moeite wil geven, zijn opinie mee te deelen aan
theologen van ethische richting, dan zullen zij on-
getwijfeld verklaren, dat Da. N. hun schriftbescheu-
wing deelt.

6. Uwe lezers gelieven te bedenken, dat de gere-
formeerde kerken in Nederland van haar predikanten
vragen, instemming met haar belijdenis. Spreekt
het dan niet vanzelf, dat er op staan, dat deze
vrijwillig afgelegde verklaring nageleefd worde?
Wie dit niet langer meent te kunnen doen, is ver-
plicht wij heen te gaan. En brodeloos wordt hij
daarmede immers niet, angstigen hij, als hij dat
wenscht, predikant kan worden in de Nederl. Herv.
Kerk.

Hierbij laat ik het. Met verschuldigde hoogachting
en dank voor de plaatsing dezer regelen,

Kampen A. G. HONIG.

Voor Kinderen.

BEKEERING.

I.

De gravin van Leensbergen, die vóór twee-
honderd jaar leefde, was in haar jonge jaren
bekend om haar schoonheid en bevaligheid.
Ongelukkig was zij echter op die gaven uiter-
mate trotsch, wat zoo dwaas was daar schoon-
heid, gezondheid en zoo veel meer, toch gegeven
goed is, waar wij niets aan hebben toegebracht,
al mag we ze bezit er dankbaar voor zijn.

De jonge gravin evenwel was volstrekt niet
dankbaar, maar verachtte min of meer allen
die minder rijk bedield waren dan zij. Om haar
schoonheid nog meer te doen uitkomen kleedde
zij zich zoo sierlijk mogelijk. Ook verspilde zij
uren voor den spiegel, om te zien hoe mooi zij
er uit zag en welke kleren haar het best stonden.
Het bekende versje zegt van den spiegel:

Dit glas maakt trotsch of geeft ons pijn;
Wil 'k weten wie ik ben,
Dan moet Gods Woord de spiegel zijn
Waar ik mijn hart uit ken.

Dat wist de jonge gravin ook wel, maar zij
dacht er niet aan voor zichzelf toe te passen.
Hoogmoed en ijdelheid heersten in haar jonge
hart, al kende zij ook waarschijnlijk het Schrift-
woord wel: De bevaligheid is bedrog en de
schoonheid ijdelheid, maar een vrouw die den
Heere vreesat zal geprezen worden.

Haar ouders zagden met droefheid, hoe hun
eenige dochter langzaam maar zeker afweek van
den goeden weg waarop zij getracht hadden
haar te brengen. Zij waren godvreezende lieden,
daarbij gracht en bemind bij velen. Hun dochter
hadden zij opgevoed in de vrees des Heeren,
doch het scheen, dat het goede zaad geen wortel
schoot.

Maar de Heere kent Zijn tijd en heeft alle
middelen en wegen in Zijn hand. Dat zou blijken.

Tot de familieleden van de jonge gravin be-
hoorde ook een beroemd geneeskundige, die
hoogleeraar was en in een schoone streek woonde,
dicht bij de academiestad. Hij had een talrijk
gezin waarin, gelijk in dat van den graaf van
Leensbergen, de vrees Gods heerste.

In een mooie Zomer werd de jonge gravin
door den professor, die haar ook was, uitge-
noodigd eenige weken bij hem buiten door te
brengen, wat zij met blijdschap aannam. Har-
telijk werd ze door om en taute ontvangen.

Het duurde niet lang, of de professor be-
merkte, dat wat hij omtrent zijn nicht had
gehoord, waarheid was. Zij kon heel lief zijn,
muntte in velelei uit, maar was ontraggelijk
trotsch, pronkziek en een rechte ijdelheit. Zij
kleedde zich elken dag zoo fraai mogelijk, had
uren nodig eer ze klaar was, en liet gedurig
merken, hoezeer zij niet zich zelf was ingenomen.

De natuur was prachtig zooals gezegd, in de
streek waar de professor woonde. Maar zijn
nicht had veel meer oeg voor zichzelf dan voor
de bosschen, de heuvels en de weilanden in
den omring. Het speet haar maar, dat zij hier
zoo weinig mensche aantrof om haar schoon-
heid en mooie kleren te bewonderen. Want de
huisgenooten onthielden zich daarvan, en de
boeren en boerinnen uit de naaste omgeving
— aanzienlijke woonden er weinig — hadden
wel wat beters te doen. Meermalen trachtte de
oem bij het lezen uit Gods Woord, ook te
spreken over het zondige van ijdelheid en
pronkstuk. Een paar maal hadden gastheer en
gastvrouw hun niet of zelfs rechtstreeks op
gezezen. Doch al zwoeg deze uit beleefdheid,
„'t was duidelijk te zien, dat de vermaning haar
niet aanstond.

(Wordt vervolgd.)

UIT HET OOSTEN. DE DIEREN.

Zooals begrijpelijk is, trof men in het Joodsche
land veel wilde dieren aan, veel meer dan b.v.
thans bij ons in Nederland, 't welk toch niet
veel grooter is dan Palestina.

Maar dit laatste was dus bevolkt gelijk alle
landen, wier inwoners bijna uitsluitend leven van
veeteelt en landbouw. Groote, dicht bevolkte
steden waren er niet. Voor veeteelt en land-
bouw had men veel ruimte nodig. Een land-
man kan zijn beroep moeilijk uitoefenen op een
bovenhuis; en rondtrekkende herders zooals
Abraham, zonden in ons land onmogelijk zijn.
Daarbij had Palestina rotsachtige streken, die
onbewoond waren, en woestijnen, 't welk zij
niet wandvoetigen gelijk men veel denkt,
maar groote plekken, bedekt met gras en wilde
planten. Wilde dieren huisden daar, gelijk we
lezen, dat er wilde dieren waren in de woestijn
waar Christus verrijg dagen vertoefde. Toch
kon Johannes in zulke streken voedsel vinden.

Maar in de woestijn zijn vaste woning te
vestigen, daaraan dacht niemand. Zelfs de wegen
naar of door de woestijn werden gemeden of
waren als gevaarlijk berucht. Zoo de woeste
weg van Gaza, waarvan wij lezen in het boek
der Handelzaken. Niet minder de gevaarlijke,
akelige weg tusschen Jeruzalem en Jericho,
waaraan ons de gelijkenis van den barmhartigen
Samaritaan herinnert. Zoo onveilig was die weg
door roovers en moordenaars, dat Koning
Herodes besloot, er een einde aan te maken.
Hij roeide de roovers grootendeels uit, maar
het kostte veel moeite en strijd.

Waar de mensche niet komen of verblijven
kon, de dieren, vooral de roofdieren. Dat zien
we uit de geschiedenis van Israel. Toen dit
leven eeuwen vóór Christus uit zijn land was
weggevoerd, werden de weigse overgeblevenen,
alsook de niet talrijke nieuwe bewoners, geplaatst
door leeuwen. Onder de plagen die de Heere
God zond, behoorde ook de vernietiging der
wilde dieren.

De koning der dieren, de leeuw, was ook in
Kanaän het roofdier boven allen en kwam veel
voor o.a. in de warme, moerasige streken langs
de Jordaan. Wij lezen in de Schrift van den
jongen leeuw, denouden leeuw, hierbij moet
oedacht, dat men oudtijds verschillende namen
gebruikte, al naar de leeuw was. Veelzijdig wordt
in den Bijbel van den leeuw gesproken. Simsoo
verslaat een leeuw; een leeuw doodt den profeet
uit Juda; David doodt een leeuw, die de kudde
bedreigt. Tegenwoordig komen in die streken
geheel geen leeuwen meer voor. Trouwens, die
dieren vindt men tegenwoordig bijna alleen nog
in Afrika, en ook daar mindert hun getal sterk.

De leeuw in Palestina was zeer gevaarlijk
voor het vee van den landman en voor de
kudde van den herder. Vooral bij nacht was
het te vreezen, gelijk blijkt uit den 104den
Psalm. Met recht kon men spreken van felle
leeuwen, en de Satan wordt niet zonder reden
een brieschende leeuw genoemd. Te meer was
de leeuw te duchten, wijl men toen niet de
wapenen had, die men thans tegen hem bezit.

Vele andere dieren van het kattengeslacht,
zoals tijgers, luipaarden kwamen niet of weinig
in Palestina voor. Zelfs de kat wordt nergens
in de Schrift genoemd. In Egypte daarentegen
was de kat in hooge eer. Katten werden na
hun dood gebalsemd. Zulke kattenmummies,
duizenden jaren oud, kan men nog in het oud-
hedenmuseum te Leiden zien.

HOOGENRIJK.
(Wordt vervolgd.)

Buitenland.

Gemengd Nieuws.

Morphine in China. Het is bekend, dat Engeland
eenmaal China door een oorlog dwong om toe te
staan, dat opium uit Britsch-Indië in China werd
ingevoerd. De Chinese republikeinse regering
besloot voor eenige jaren dien invoer te
verbieden, gelijk ook het verbod van papaver
in China zelf belet werd. Nu wordt echter het
Chinese volk door nog groter kwaad bedreigd.
Vanuit Japan worden groote hoeveelheden in het
land ingevoerd; men kan onderhuidse morphine-
inspuitingen bijna overal voor weinig geld ver-
krijgen. Drie Engelse firma's